Ministerie van Asiel en Migratie

Minister van Asiel en Migratie

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij Kamerbrief over de evaluatie van de geloofwaardigheidsbeoordeling asielrelaas

Datum
28 april 2025

Onze referentie
6357039

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

In een Kamerdebat d.d. 19 december 2024 heeft uw ambtsvoorganger aan de Kamer toegezegd te evalueren hoe de nieuwe geloofwaardigheidsbeoordeling in de praktijk uitpakt. Bij deze nota wordt u hier over geïnformeerd en wordt u verzocht om akkoord te gaan met de beleidsreactie.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de bijgevoegde beleidsreactie op het rapport.

3. Kernpunten

- De nieuwe geloofwaardigheidsbeoordeling is per 1 juli 2024 in werking getreden. Gelijktijdig is ook het nieuwe groepenbeleid in werking getreden. Om deze reden is ervoor gekozen om beide wijzigingen gelijktijdig te evalueren.
- Omdat dit een jaar na de inwerkingtreding van deze wijzigingen is gebeurd heeft dit de vorm van een invoeringstoets gekregen. Deze is bedoeld om de impact van nieuwe regelgeving op zowel de uitvoering als de doelgroep te beoordelen.

Geloofwaardigheidsbeoordeling

- Volgens de IND biedt de gewijzigde geloofwaardigheidsbeoordeling richtinggevende handvatten en heeft het er o.a. toe geleid dat deze meer gestructureerd en logischer kan worden uitgevoerd. Werkinstructie 2024/6 biedt houvast en hierdoor kunnen zij goed onderbouwde en gestructureerde voornemens en besluiten nemen, ook in meer complexe zaken.
- Enkele kritische punten vanuit de IND zien op hoe strikt de cumulatieve voorwaarden toegepast dienen te worden, de wijze waarop het referentiekader van betrokkenen het beste betrokken kan worden en het feit dat er verschillende interpretaties van de voorwaarden zijn in de individuele motivering van zaken. Het gaat daarbij dus met name om de nadere invulling en uitwerking van de systematiek dan de structuur van de geloofwaardigheidsbeoordeling zelf.

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
28 april 2025

Onze referentie
6357039

- Deze knelpunten worden in de beleidsreactie mede gekoppeld aan het leerproces dat gepaard gaat met een nieuwe werkwijze.
- Ten aanzien van het punt over de referentiekaders geldt dat de IND dit niet per se als een nieuw knelpunt ziet en reeds blijvende inzet pleegt om de medewerkers daar nog meer wegwijs in te maken.
- Volgens de vertegenwoordigers van de doelgroep is de impact van de gewijzigde geloofwaardigheidsbeoordeling het meest voelbaar op de volgende onderdelen.
    - De samenwerkingsverplichting is volgens de vertegenwoordigers ten nadele van betrokkene gewijzigd en de bewijslast is volgens hen verhoogd door de nadruk op objectieve bewijsstukken. Ook wordt er volgens hen onvoldoende rekenschap gegeven van de referentiekaders van betrokkenen en ontbreekt een integrale weging.
    - In de beleidsreactie wordt uitgelegd dat het niet beschikken over objectieve bewijsmiddelen in deze beoordeling niet leidt tot een negatief besluit noch in negatieve zin wordt betrokken bij het uiteindelijk besluit.
- Daarnaast wordt de grotere beoordelingsruimte van de IND medewerkers, de kortere en snellere besluiten en toename van afwijzingen als knelpunten gesignaleerd door de vertegenwoordigers.
- In de beleidsreactie wordt genoemd dat er geen directe relatie bestaat tussen beoordelingsruimte en de kwaliteit van beslissingen.
- Ook menen zij dat aanvragers ingevolge het toegenomen aantal afwijzingen het gevoel hebben dat zij niet worden geloofd en het wantrouwen wordt versterkt. Daarnaast leidt deze wijziging volgens hen tot variërende motiveringen en uitkomsten in (ogenschijnlijk) vergelijkbare zaken. Ten slotte creëert volgens de advocaten de nadruk op bewijsstukken een onderscheid tussen betrokkenen uit landen waar documenten wel te verkrijgen zijn en die uit landen waar dat niet het geval is.
- In de beleidsreactie wordt benoemd dat niet zonder meer gesteld worden dat er sprake is van een causaal verband met de gewijzigde geloofwaardigheidsbeoordeling. De gemiddelde uitkomst van asielaanvragen wordt immers gevormd door een samenhang van allerlei relevante variabelen.
- De onderzoekers concluderen ten aanzien van de geloofwaardigheidsbeoordeling dat monitoring op zijn plaats is maar ingrijpen niet nodig is.
- Deze conclusie wordt gevolgd in de beleidsreactie.
- Voor een meer gedetailleerde reactie op de genoemde punten verwijs ik u kortheidshalve naar de beleidsreactie.

Risicoprofielen

- Ten aanzien van de risicoprofielen stelt de IND enerzijds dat de afschaffing van het oude risicogroepen en kwetsbare minderheidsgroepen beleid als positief wordt ervaren, omdat de huidige beoordeling meer recht doet aan de individuele zaak. Anderzijds stelt de IND dat er weinig toegevoegde waarde wordt ervaren in het gebruik van een risicoprofiel als er toch al een individuele beoordeling plaatsvindt.

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
28 april 2025

Onze referentie
6357039

- De overstap naar risicoprofielen ging zowel de meeste hoor- en beslismedewerkers als de pleiters van de afdeling Juridische Zaken goed af.
- Ook zijn er echter kritische punten vanuit de IND.
    - Zo wordt het gebrek aan voorbeelden en handvatten genoemd. Voorts is het lastig te bepalen of iemand die behoort tot een risicoprofiel daadwerkelijk een groter risico loopt. Tenslotte menen de IND medewerkers dat gehoren waarin een risicoprofiel zou kunnen spelen complexer zijn geworden vanwege de toekomstgerichte beoordeling.
- De overstap naar risicoprofielen kost medewerkers iets meer tijd maar leidt wel tot een eerlijkere beoordeling.
- De vertegenwoordigers van de doelgroep vinden het in theorie goed dat er individueler wordt getoetst maar hebben in de praktijk geen positieve impact van de risicoprofielen gezien.
- Zij zien daarbij de volgende knelpunten en onbedoelde effecten:
    - Ze vinden risicoprofielen een vaag concept waar geen werkinstructie over is verschenen en waarover niet duidelijk is of er interne handleidingen bestaan. Voorts is het wenselijk dat landeninformatie beter betrokken wordt bij de beoordeling van een asielverzoek. Tenslotte wordt ook gewezen op het effect van de gewijzigde beslissystematiek voor alle lopende zaken per 1 juli 2024.
- In de beleidsreactie wordt begrip getoond voor de vraagtekens bij de meerwaarde van risicoprofielen gelet op het beleidsmatige voordeel dat voorheen uitging van het groepenbeleid. Er is echter doelbewust van dit beleidsmatig voordeel afgestapt met de introductie van de risicoprofielen.
- Het belang van juiste, duidelijke, actuele en toegankelijke landeninformatie ten behoeve van de risico-inschatting in een individuele zaak wordt in de beleidsreactie erkend.
- De onderzoekers concluderen ten aanzien van de risicoprofielen dat een (lichte) ingreep gewenst kan zijn.
- In samenwerking met de IND zal gelet op vorengaande daarom bezien worden op welke wijze de relevante landeninfo beter onder de aandacht gebracht kan worden van de hoor- en beslismedewerkers en betrokken kan worden bij de besluitvorming, zodat de risicoprofielen beter gebruikt kunnen worden in de beoordeling van de individuele zaak.

4. Toelichting

4.1. Politieke context

Deze invoeringstoets is toegezegd door uw ambtsvoorganger in een debat d.d. 19 december 2024. Met bijgevoegde brief doet u deze toezegging gestand. De wijziging van de geloofwaardigheidsbeoordeling en het groepenbeleid had toentertijd veel aandacht van de Kamer. Mede gelet daarop en gezien de deelname van het maatschappelijk middenveld en de advocatuur aan deze invoeringstoets valt te verwachten dat deze invoeringstoets ook op veel aandacht zal kunnen rekenen. Om reeds aan de voorkant zo goed als mogelijk tegemoet te komen aan mogelijke vragen omtrent deze invoeringstoets wordt met deze brief uitvoerig gereageerd op de verschillende bevindingen.

4.2. Krachtenveld

Deze nota en brief zijn afgestemd met IND (SUA) en DMB (AO&T). De definitieve lijnversie is ook nog voorgelegd ter feitelijke controle aan IND (O&A).

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
28 april 2025

Onze referentie
6357039

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.